

Guverner Jazbec policiji ne bo več pomagal preiskovati bančne luknje

Primož Cirman; 19.7.2016

Takoj po tem, ko je guverner Boštjan Jazbec zaradi kriminalistične preiskave v Banki Slovenije napovedal prenehanje sodelovanja s policijo, je uradno ukinil posebno inšpekcijsko skupino, ki je policiji in tožilstvu pomagala pri preiskavi sumov kaznivih dejanj v slovenskih bankah.

"Verjetno bom kot guverner predlagal, da prenehamo sodelovati s policijo, ker se očitno ne razumemo," je 8. julija, dva dneva po kriminalistični preiskavi v Banki Slovenije, v državnem zboru napovedal njen guverner **Boštjan Jazbec**.

Svojo napoved je očitno že začel uresničevati. **Banka Slovenije** bo namreč ukinila posebno inšpekcijsko skupino, ki je več kot dve leti policiji in tožilstvu pomagala pri pregledovanju kreditnih map slovenskih bank in preiskovanju sumov kaznivih dejanj pri odobravanju posojil.

Guverner Banke Slovenije Boštjan Jazbec zanika, da bi se o svoji zaposlitvi po izteku mandata dogovarjal z IMF.

Inšpekcijska skupina, ki jo vodi viceguvernerka Mejra Festić, je veljala za nekakšnega paradnega konja Banke Slovenije pri odkrivanju sumov kaznivih dejanj v slovenskih bankah pred letom 2013

Ključni projekt Banke Slovenije

Posebna inšpekcijska skupina, ki jo vodi viceguvernerka **Mejra Festić**, je veljala za nekakšnega paradnega konja Banke Slovenije pri odkrivanju sumov kaznivih dejanj v slovenskih bankah pred letom 2013. Ustanovljena je bila aprila 2014, štiri mesece po sanaciji bank. Sklep o začetku delovanja skupine, neposredno podrejene vodstvu Banke Slovenije, je takrat podpisal Jazbec in ji dal relativno široka pooblastila.

Delo skupine je Banka Slovenije na veliko promovirala tudi v medijih. Festičeva je tako v številnih intervjujih razlagala o spornih praksah nekaterih bankirjev, ki bi morali po njenem že zdavnaj "nositi progasto kolekcijo". Prav guverner je zdaj po naših informacijah zahteval razpustitev posebne inšpekcijske skupine. Delovala bo le še do konca avgusta (več o tem v okvirju spodaj).

Na Banki Slovenije so zatrdili, da so dogovor o prenehanju dela skupine sprejeli že konec junija, torej še pred hišno preiskavo. Če verjamemo temu podatku, gre pri odločitvi o razpustitvi skupine v času javnih sporov med Banko Slovenije ter organi odkrivanja in pregona zgolj za naključje.

Igra datumov

Toda po naših informacijah je Banka Slovenije uradni sklep o tem sprejela šele v ponedeljek, 11. julija – že pet dni po tem, ko so jo obiskali kriminalisti Nacionalnega preiskovalnega urada (NPU). Neposredno pred tem je Jazbec na zaslišanju pred državnozborsko komisijo, ki preiskuje zlorabe v bančnem sistemu, napovedal možnost prekinitve sodelovanja s policijo in tožilstvom pri preiskovanju sumov kaznivih dejanj v bankah.

Na vprašanje, ali je ukinitvev posebne inšpekcijske skupine neposredna posledica te napovedi, so nam na Banki Slovenije odgovorili, da "bodo še naprej sodelovali s policijo in organi pregona z izmenjavo podatkov in informacij, potrebnih za odločanje o zadevah, ki so lahko predmet kazenskega ali predkazenskega postopka".

"Banka Slovenije se seveda zaveda tudi svoje dolžnosti naznanitve kaznivih dejanj, ki jih odkrije pri izvajanju svojih nalog," so še sporočili.

Zakaj je težko verjeti, da gre pri odločitvi banke Slovenije za naključje

Kljub temu ne gre prezreti treh dejstev:

1. Da ukinitvev posebne inšpekcijske skupine časovno sovpada z javno "vojno" med Banko Slovenije in specializiranim državnim tožilstvom, ki je sledila hišni preiskavi.

Kot je znano, je Jazbec že isti dan o preiskavi obvestil **Evropsko centralno banko** (ECB). V bran mu je stopil njen guverner **Mario Draghi**, ki je v pismu tožilstvu, poslanem tudi na Evropsko komisijo, protestiral proti zasegu dokumentacije in podatkov ECB. Med preiskavo se je Jazbec (neuspešno) skliceval tudi na pravico do imunitete, ki da mu pripada kot članu sveta ECB. To je potrdil vodja specializiranega državnega tožilstva **Harij Furlan**, na Banki Slovenije pa so to zanikali. Na tožilstvu so pozneje razkrili, da so imeli že pred hišno preiskavo velike težave pri pridobivanju dokumentacije iz Banke Slovenije, kjer so to prav tako zanikali.

2. Da je javno napadel tako tožilstvo kot policijo.

Jazbec preiskave sprva javno ni komentiral, pozneje pa je v državnem zboru dejal: "Po preiskavah se mi zdi, da je tarča Banka Slovenije, in ne banke, v katerih je nastala izguba." Po hišni preiskavi in odhodu ministra za finance Dušana Mramorja je Jazbec zelo verjetno izgubil tudi teoretične možnosti za potrditev novega guvernerskega mandata v državnem zboru, zaradi česar naj bi si že iskal novo službo. Sam to zanika (več o tem v okvirju spodaj).

V preiskavi je Jazbec osumljen, da je z ukrepi Banke Slovenije, ki je zaradi ugotovljene 318 milijonov evrov velike kapitalne luknje v NLB zahtevala izbris njenih obveznic in delnic, naši največji banki domnevno omogočil za 257 milijonov evrov premoženjske koristi.

3. Da Banka Slovenije še v poročilu za leto 2015 ni omenjala mogoče ukinitve posebne inšpekcijske skupine.

Ravno nasprotno, v Banki Slovenije so v tem dokumentu eksplicitno predvideli, da bo ta nadaljevala z delom in s "kontinuiteto načrtovanih (njenih, op. a.) aktivnosti". Napovedali so še, da bodo posebno inšpekcijsko skupino "ustrezno umestili v organizacijsko strukturo Banke Slovenije", pomenila pa bo "komplementarno aktivnost bančnemu bonitetnemu nadzoru", torej ga bo dopolnjevala kot samostojna enota.

Na Policiji so nam pojasnila obljubili za danes. Na specializiranem državnem tožilstvu so poudarili, da z Banko Slovenije niso imeli sklenjenega nobenega sporazuma o sodelovanju.

Na Banki Slovenije zatrjujejo, da "bodo še naprej sodelovali s policijo in organi pregona z izmenjavo podatkov in informacij, potrebnih za odločanje o zadevah, ki so lahko predmet kazenskega ali predkazenskega postopka".

Kaj bodo po novem počeli člani skupine? Nadzirali bodo banke

Na Banki Slovenije so nam zatrдили, da se bodo člani skupine vključili v redno delo nadzora bančnega poslovanja. "Znanje, ki so ga zaposleni, imenovani v skupino, pridobili pri svojem delu, je danes bolj potrebno v okviru aktualnih pregledov poslovanja bank in postopkov licenciranja kot pa pri delu pojasnjevanja zaznanih oblik," so odločitev pojasnili na Banki Slovenije.

Kaj je v bančnih mapah iskala Festičeva

Mnenja o delu posebne inšpekcijske skupine so bila sicer že nekaj časa deljena.

Nekateri kritiki so poudarjali, da skupina opravlja delo, ki bi ga morala že v prejšnjih letih opraviti sama Banka Slovenije. Skupina je namreč poudarek dajala kršitvam zakona o bančništvu, in sicer:

- zlorabam opcijskih pogodb,
- obvodnemu financiranju finančnih holdingov,
- kršenju postopkov pri odobravanju posojil v bankah,
- neustreznemu evidentiranju posojil v bilancah bank,
- verižnemu posojanju med povezanimi družbami,
- dokapitalizacijam bank, ki so jih s posojili vplačnikom novih delnic v resnici financirale kar banke same.

Tudi zato se je ves čas ugibalo, ali je eden od namenov obstoja skupine prej kot katarza domačega bančništva vsaj deloma tudi odvratanje pozornosti od morebitnih neprijetnih vprašanj o vlogi Banke Slovenije pri nadzoru domačega bančnega sistema v letih pred krizo in med njo.

Spet drugi kritiki, celo iz vrst policije in tožilstva, so bolj ali manj odkrito dvomili v dejanski izplen dela skupine – vsaj v delu, ki se nanaša na kazensko pravne postopke.

Po naših informacijah je Banka Slovenije uradni sklep o razpustitvi inšpekcijske skupine sprejela v ponedeljek, 11. julija – pet dni po tem, ko so jo obiskali kriminalisti Nacionalnega preiskovalnega urada (NPU). Kakšen je rezultat dela skupine?

Javni nastopi Mejre Festić so tako včasih dajali vtis, da brez posebne inšpekcijske skupine preiskovanje spornih praks, ki so pripeljale do bančne luknje, sploh ne bi bilo mogoče. Toda iz vrst organov odkrivanja in pregona je bilo večkrat mogoče slišati tudi nezadovoljstvo nad vsebino in kvaliteto ovadb, ki so jih vlagale Banka Slovenije in posamezne banke. Skupina je po pojasnilih Festičeve sodelovala pri približno petnajstih primerih, ki sta jih obravnavala policija in tožilstvo, in še petih, ki jih je preiskoval urad za preprečevanje pranja denarja.

Vsaj v javnosti ni bilo najbolj jasno tudi, kakšna je bila vloga osebja iz Banke Slovenije v razmerju do policije in tožilstva, ki sta organa z represivnimi pooblastili in v kolikšni meri je bilo to seznanjeno z informacijami o posameznih preiskavah. Sploh, ker so v Banki Slovenije odgovornost za preiskovanje in procesiranje domnevno spornih dejanj potiskali v naročje drugih institucij. "Ključno je, da pride do sodnih epilogov. Če tega ne bo, se bodo te stvari ponavljale, Banka Slovenije pa bo vedno nemočno capljala za tistimi, ki delajo nepravilno," je aprila lani za Dnevnik povedala Festičeva.

Od priročnika do teorije kazenskega prava

V poročilu Banke Slovenije za leto 2015, objavljenem konec maja, je tako mogoče prebrati, da se skupina "trenutno ukvarja z analizo posamičnih primerov iz predkazenskih oziroma kazenskih postopkov, z identifikacijo dejstev, okoliščin in pojavnih oblik sumov storitve kaznivih dejanj in zlorab v bančništvu (...) ter pristojnim organom pregona interpretira bančne vsebine". V Banki Slovenije so napovedali še, da bo skupina oblikovala podatkovno bazo škodnih dogodkov, ki kažejo na operativna tveganja, služil pa kot nekakšen priročnik za prihodnost.

Sama Festičeva je z javnimi izjavami večkrat segla tudi na področje teorije kazenskega prava. Predvsem pri obravnavi kršitev zakona o bančništvu skozi tako imenovani institut naklepne slepote (premišljene malomarnosti), ki v slovenskem kazenskem pravu ne obstaja.

Jazbec na IMF? "Ne dogovarjam se o morebitnih zaposlitvah."

"Guverner se ne dogovarja o morebitnih zaposlitvah," so nam na Banki Slovenije odgovorili na vprašanje, kolikokrat je Boštjan Jazbec v zadnjem letu dni obiskal sedež **Mednarodnega denarnega sklada** (IMF) v ZDA in ali se je tam dogovarjal tudi o svoji morebitni zaposlitvi po izteku mandata na čelu Banke Slovenije.

Pojasnili so, da je bil guverner pri IMF v Washingtonu le enkrat – sredi aprila, ko se je kot vsako leto udeležil spomladanskega zasedanja IMF in Svetovne banke.

Karierna pot Boštjana Jazbeca je sicer tesno prepletena z IMF. Pred prihodom na Banko Slovenije je Jazbec deloval kot svetovalec IMF pri kosovski centralni banki, na enakem položaju je služboval tudi v južnoameriški državi Surinam. IMF je imel pomembno vlogo tudi pri sanaciji slovenskega bančnega sistema, saj so bile prav hudo zgrešene napovedi bodočih gospodarskih gibanj eden od razlogov za poznejšo toliko večjo oceno kapitalske luknje v slovenskih bankah, ki jo je morala pokriti država.

V času vodenja Banke Slovenije je Jazbec za njenega glavnega ekonomista imenoval nekdanjega vodjo misije IMF v Sloveniji Biswajita Banerjeeja.